

BUDA-PESTA

17 Aprilé st. v.
29 Aprilé st. n.

Va eși duminéc'a.

Redact.: strad'a Havasnr. 1.

Nr. 16.

ANULU XIII.
1877.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romaní'a 2 galbeni.

POESÍ'A SACRA.

Sè-mi fia permisú a observá, stimatiloru cetitori, cà tem'a despre care mi-ieu voi'a a vorbí este cu multu mai copiósá, decum sè fiu in stare a o tractá mai in specialu; ide'a in sine inse este unu ce cu multu mai sublimu, decum ar ajunge o amintire simpla in meritulu ei: prin urmare me aflu in pragulu unei probleme grele, de la a carei resolvire depinde tóta fericirea ori nefericirea întreprinderii mele.

Poesí'a este lucrare, — dice Heliade, — ér poetulu unu simplu lucratoriu.

Poetulu celu mai celebru este creatorulu tuturor, — Dumnedieu, cèci fructulu lucràrei sale este universulu intregu.

Din aceste acsióme usioru si invederatu urma sentinti'a, cà totu ce este lucrare, ce dà semnu de viétia si ce se apropia măcar in câtva de spiritulu poetului maestosu — Ddieu, — este poesía.

Sè scrutàmu, óre care lucrare se póte numí cu totu dreptulu cea mai afina lucràrei divine? Care lucrare a fostu si este cea mai maestósá, si prin urmare care lucrare este adeverat'a poesía?

Ori din ce punctu de vedere vomu purcede la analis'a acestoru întrebàri, ori de ce simtieminte ne vomu lasá condusi, rezultatulu

nu póte fi nici problematicu, nici indoiosu, càci adeverulu vietuesce in eternu si devinge totu ce pare a fi seducere.

Candu ne punemu întrebarea, care lucrare este mai afina lucràrei divine? ce avemu alt'a de a respunde, decâtu lucrarea *credintiei*. Credinti'a in sine luata este dara ide'a poesiei celei mai sublime; credinti'a rivaliséza dara cu ori ce alte lucràri frumóse. Si óre de ce? Respunsulu nu este greu, ér întielesulu usioru si poeticu: ea ne mangaia in amaratiune, ne ofere sperantia in nefericire si ni inspira curagiu, candu ne apropiàmu de decadintia. Éta, stimatiloru cetitori, întielesulu credintiei!

Óre nu cuprinde in sine o copiositate rara de materia in ori ce forme ale poesiei? Óre lir'a si cordile ei nu lasa dupa sine unu echou imbetatoriu? Si óre nu întielege ori si cine cuvintulu ei?

O, da! este cantarea cantàrilor, este celu mai sublimu gradu alu poesiei. In care oda nu se prémarese tarí'a credintiei? din care oda lipsesce unu versu dulce de armonía, lipsitu de ura, patima si nemorala? In ori ce parte principala a poesiei moderne nu póte, nici nu lipsesce adeveratulu spiritu nobilu, directiunea didactica este si trebue sè fia tint'a ori

carui productu literariu, — si apoi lir'a intr' adevuru geme de simtieminte nobile, basate pe credintia.

Frumósa este credinti'a si nici cà póte fi mai sublîma, mai poetica lucrare decâtu productulu credintiei!

„Pe credintia se baséza ori ce virtute a societătii omenesci. Uniculu Columbu a crediutu cu tarîa in o parte nóua a lumii : si éta cà aceea s'a si ivitu din valuri. Amici'a, iubirea de patria, si ori ce simtiementu nobilu forméza o parte a credintiei. Basati pe credintia au facutu minuni Codrus, Pylades, Regulus s. a. Acele animi, cari nu au credintia, cari tinu, cà faptele bune si nobile sunt numai o nebulîa, cari privescu cu compatimire la inflorirea imaginatiunii si a spiritului; acele animi credu numai in materia si mórte, si sunt nesimtítorie cà materi'a si reci cà mórtea!“ *)

Ér Jean Paul dice : „Si candu s'au vescedîtu, s'au palitu si au muritu tóte in órele ultime ale vietii, poesí'a, cugetarea, nisuinti'a, bucuri'a, cu unu cuventu tóte : flórea divina a credintiei inca si atunci inverdiesce si intaresce prin mirosulu ei imbetatoriu viéti'a mai apunenda.“

Asiá affámu in poesí'a germana rare esemplare de poesíi grandióse, cari tóte-su eflusulu credintiei.

Dar sè nu cercámu esemple la straini, se intrámu in biseric'a nóstra, sè luámu simbolulu credintiei nóstre la sarutare seriósa, si apoi numai decâtu venimu la convingerea aceea, cà tóta lucrarea este o opera divina.

Óre in tóta recitarea lui nu observámu aceea lina declinare poetica, care ne dà nemijlocitu tari'a credintiei nóstre?

Óre se póte presupune mai mare si corecta franchétia a espresiuniloru, lipsite de tóta dubiositatea; idei clare si in o forma atátu de afirmatóre, încátu ori ce siovaire nu póte avé locu ?!

„Der Dichter ist der Tröster der Menschheit“, dice unu filosofu germanu, — idei'a de mangaiare in sine nu este alt'a decâtu unu productu alu credintiei.

De ací usioru se póte esplicá eleganti'a psalmiloru lui Davidu, ér critic'a ce se póte aduce a supra sa, se reduce la urmatóriele : umbritu de mangaiarea credintiei si basatu pe legile ei mantuitórie, a apucatu Davidu lir'a in man'a sa, si a lasatu sè resune in dulce armo-

nía cantarea sa despre laud'a si marirea lui Ddieu.

Astfeliu straluce poesí'a cea frumósa in splendórea ei! Astfeliu forméza credinti'a treptele, pe cari ne putemu apropiá de poetulu divinu — Ddieu! Astfeliu barbatii, cari profeséza credinti'a adevérata, si tóta lucrarea lor se reduce la apropiarea catra Ddieu sunt poetii cei mai celebri, precum au fostu Davidu, Klopstock, Dante, Tasso si altii.

Candu ne punemu intrebarea, care lucrare a fostu si este mai maestósa? ce alt'a am puté respunde, decâtu oper'a salvatoriului nostru Isus Christosu.

Patimile si mórtea sa pentru salvarea nóstra de pecatu.

Chiar restignirea in sine ni represinta unu tablou poeticu. Virtutea acompaniata de o resignatiune rara cade victim'a pecatului, — stapanulu si judecatoriulu móre pentru servii sei, pe carii i iubesc si spre câstigarea fericirii lor s'a demisu la o stare contraria spiritului seu.

Ce alegoría rara!

Éta, stimatiloru cetitori, prim'a si cea mai grandiósa poesía, care este cunoscuta omenimei intregi! Éta lucrarea divina, oper'a grandiósa, ea nu este in sine alt'a, decâtu o simpla ideia, la a carei audiu animile credintiosiloru sunt petrunse de simtiulu religiosu. Éta conceptulu poesiei sacre!

De nicairi nu isvoresce atát'a copiositate de idei sublime pentru poesía cà din istori'a bunei credintie; — si totusi nu ne intrebuintámu de ea, ci ni luámu refugiu la fantasii si fictiuni, cari su-predominante mai in tóte scrierile.

Firesce, vietuimu in spiritulu secl. XIX. candu religiunea si prin urmare causat'a morala se amenintia de multi.

Acestia mai bine aru face déca nu aru perde din vederea ochiloru caderea imperiului román, prin desmoralisarea, ireligiositatea si alte corruptiuni, cari au prinsu radecini tari in acelu imperiu.

„Si candu n'au crediutu in nimic'a cei din Atena si Roma : atunci au disparutu dimpreuna cu dieii si talentele, càci Musele le-au aruncatu barbarismului ne mai avendu in ele incredere.“ *)

„Nu-i nici o rusine a fi de o credintia cu unu Newton, Bossuet. Pascal si Racine“, dice Chateaubriand in amintitulu seu opu.

*) Chateaubriand, *Genie du Christianisme*.

*) Herder, *Werke zur Philos. u. Gesch.*

Dar cu multu mai solida este bas'a cre-
dintiei, decâtu sè fia cine-va in stare a o sclin-
tî! Adeverulu ei este cu multu mai luminatu,
decâtu se póta dá cea mai mica ocaziune la in-
doiéla.

Lazaru P. Petrinu.

STRAINISMULU.

O pedépsa fôrte mare
Pentru mine-ar fi,
Sè lasu tiér'a aceea 'n care
Voiescu a trai :
Sè lasu tiér'a Romanésca
Si alu ei camiru,
Sè-mi lasa vatr'a stramosiésca
Si sè fiu strainu.

Saracu, inse cu onoóre,
Sdrentiuosu, preferu
Sub alu tierii mele sóre
Si sub mândru-i ceru,
Sè traiescu cá ori si care
Lipsitu de suspinu;
De câtu fara consolare
Pe pamentu strainu.

In a mea iubita tiéra
Timpulu ne'ncetatu
E o di de primavéra —
Ceru 'nseininatu;
Pentru mine-i o gradina
Chiar unu locu divinu,
Unde nimeni nu suspina,
Nimeni nu-i strainu!

Paris 16/28 oct. 1876.

B. A. Vinesiu.

La privirea Senei.

Vedi, cum curge asta apa neoprita 'n a sa cale...
Asiá trece si viét'i'a nelasandu urmele sale;
Astu-felu glori'a se duce, totulu este trecatoru :
Suspину, dile fericite, bucuria si amoru!

Paris 14 martie 1877.

B. A. Vinesiu.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Ulpianescu : (intrandu, la o parte.) O flóre gal-
bena in peru, éta dam'a care mi-a scrisu si pe care o
cautu... Dar ast'a nu e Virginia, ci dóm'n'a Movi-
lescu, care pe tóta lumea o cârtescu... E bine, ce
me privescu!... Cine scie la ce-mi va fi buna si a-
ventur'a acést'a!? (Se duce incetu pana la Cleopatra
si la spatele ei ingenunchia.) Adorabila fiintia, éta-
me-su têritu la picioarele dtale!

Cleopatra : (Spariata.) Cine esti dta?

Ulpianescu : Omulu celu mai fericitu de pe fa-
ti'a pamentului.

Cleopatra : Fugitu-ai din cas'a nebuniloru.

Ulpianescu : Ba nu. De acuma inainte me voru
duce acolo, — de cumva nu vei realisá visulu meu.

Cleopatra : Ce visu?

Ulpianescu : Unu visu ce si-lu creéza fia-care
omu in tineretie, candu mintea-i e dusa printre pru-
ni si vré sè culéga flori de cucu. Unu visu de fericire.
Visulu meu este d'a ajunge domnu mare, cu avere si
mai mare si d'a nu lucrá nimica. Nu-mi place lucrulu
de felu.

Cleopatra : Precum vedu dta de siguru vei fi
dusu acolo unde disesi mai nainte, càci si pan'acuma
ti-lipsesce o dóga.

Ulpianescu : Déca mi-ar lipsi n'asiu puté sè de-
osebescu asiá de bine adeverat'a frumsetia de cele in-
tipuite; nu te-asiu fi alesu dintre tóte damele pe dta
sè-ti aducu tributulu devotamentului meu.

Cleopatra : (alinata) Vedu, cà la complimente
te pricepi. Te rogu scóla-te, càci póte sè via cine-va,
si ne-ar gasi in o positiune fôrte compromitiátoria
pentru mine!

Ulpianescu : Nu! Mai bine sè me prefacu o sta-
tua de sare, dccâtu sè me scolu d'aice pana ce nu
voiu avé sentinti'a de gracia de pe buditiile dtale.

Cleopatra : E bine, te iertu.

Ulpianescu : Nu de ast'a e vorba. Spune-mi, cà
primesci devotamentulu meu, cà nu vei refusá amo-
rulu ce ti-lu oferu...

Cleopatra : (cu mania.) Domnuale, uiti stim'a ce
barbatulu datoréza unei femei, faci abusu de intreve-
derea nóstra singuratica...

Ulpianescu : Nici decâtu. Me servescu numai de
dreptulu meu. Si acestu dreptu me indémna sè-ti
spunu : dómna eu te iubescu!

Cleopatra : (cu mania si mai mare.) Dta esti unu
impertinentu.

Ulpianescu : Amorul adeveratu nu cunósce pe-
dece. De multe ori lupta chiar si cu mórtea. Nici oda-
ta nu considera murulu despartitoriu claditu de lume
si de etichet'a acesteia.

Cleopatra : (cu mania crescênda.) Dar dta uiti
cine esti si cu cine vorbesci.

Ulpianescu : Ba nu! Lipsitu de minte ce sum
prin graciile dtale, totusi sciu si simtiescu, cà sum
numai unu firu de érba comuna pe langa o flóre mi-
nunata ce esti; sum unu verme ticalosu, ér dta unu
cedru din Libanu; sum unu... (la o parte) Dómne
ajuta si-mi spune, cà ce mai sum, càci cu grab'a nu-
mi tóca prin capu nici o idea!

Cleopatra : (mai alinata) Bine, bine, dar cum cu-
tezi a-ti innaltia ochii la mine?

Ulpianescu : Intréba flórea, cum cutéza sè iu-

bésca sórele care o saruta cu radiele sale? intréba riulu, cum cutéza sè iubésca stanc'a, la a carei picióre plange suspinandu? — intréba . . . (la o parte.) Dieu intréba pe ori si cine, cà mai de graba ti va puté spune ceea ce mie in ór'a trecuta inca nici prin minte nu mi-a plesnit.

Cleopatra : (alinata.) Sè nu dici; cà eu sum res-bunatória, éta eu ti-iertu acésta indresnéla.

Ulpianescu : Si prin urmare nu condamni amoru meu? Oh câtu de fericitu sum acuma!

Cleopatra : N'am disu acést'a. Ceea ce nu condamnămu, inca nu aprobâmu.

Ulpianescu : Dar celu putinu potu sperá. Eu sum gata sè asteptu si o suta de ani . . . Ba nu! Terminulu acest'a va fi pré lungu . . . Voiu asteptá cinci-dieci de ani . . . Dar si atât'a va fi pré multu . . . (la o parte.) Ne-amu pré sbêrci pan'atunce . . . (cu voce inalta.) Decide dta câtu tîmpu trebue sè mai asteptu!

Cleopatra : N'ai s'astepti nici unu minutu.

Ulpianescu : (sare in picióre.) Asiá dara me iubesci!

Cleopatra : Dta ulti, cà eu am barbatu.

Ulpianescu : Ba nu. Tocmai a séra am vorbitu cu dinsulu, cerendu-i partinirea la obtînerea unui postu.

Cleopatra : Si totusi ai curagiu sè-mi vorbesci de amoru?

Ulpianescu : Dar cum sè n'am, dómna, déca dta m'ai incuragiatu?!

Cleopatra : Eu?

Ulpianescu : Da. Au nu ti-aduci a minte, cà dta m'ai autorisatu la acestu pasiu?

Cleopatra : Eu?

Ulpianescu : De siguru. Scii bine, cà m'ai acusat de recéla fatia de dta, si ai adausu, cà unu amoru constantu ar recompensá apropiarea mea catra dta. Ti-marturisescu sinceru, cà déca nu vedeam tóte aceste negru pe albu inaintea mea, nu cutediám a me apropiá de dta, sciindu pré bine, cà in locu de unu amoru ferbinte, apropiarea mea ar fi fostu recompensata de o — santa palma. Dar fiindu cà dta m'ai chiamatu la acésta convorbire . . .

Cleopatra : Nu-i dreptu.

Ulpianescu : Mi-ai indicatu chiar si semnulu dtale, flóre galbena in peru. Éta-o-ai!

Cleopatra : (la o parte.) Dómne sante! Epistol'a menita lui Aureliu a ajunsu in manile acestuia. (Cu voce nalta.) E minciuna!

Ulpianescu : (scotiendu harthí'a din busunariu.) Uita-te aice mai poti negá?

Cleopatra : Cum a ajunsu scrisórea aceea in manile dtale?

Ulpianescu : Jean mi-a datu-o.

Cleopatra : Dobitoculu! . . . Ce a facutu! . . . A smintitu adress'a . . .

Ulpianescu : Asiá dara a fostu adressata al-tuia?

Cleopatra : Da, barbatului meu.

Ulpianescu : Nu voi sè me faci prostu! Cine a mai auditu, cà soci'a sè scría barbatului o epistola de — amoru?!

Cleopatra : E bine, ce te privesce ori cui a sunatu!

Ulpianescu : Dar predicele de virtute? Dar vorbele cele multe despre morala? Dar cârtirea lumii intregi? Tóte le-ai uitatu: candu ai scrisu aceste sire?

Cleopatra : E bine, ce vrei cu mine? Esti dta confessorulu meu, cà sè víi a me dogení? Am gresitu, si éta mi-am si capetatu pedéps'a. Credu inse, cà esti barbatu si nu vei respandí in publicitate acésta intemplare. Si deosebitu, nu vei impartesi barbatului meu nici o vorba din cele petrecute acuma intre noi.

Ulpianescu : In privintí'a ast'a poti fi liniscita.

Cleopatra : Asiá dara innapoiéza-mi scrisórea ce numi din gresiéla a ajunsu la dta.

Ulpianescu : Sè me ierti, pré onorabila dómna, dar nu potu sè facu acést'a.

Cleopatra : Pentru ce?

Ulpianescu : Pentru cà vreu sè am la mine o asigurare, cà in viitoriu te vei purtá altu-felu.

Cleopatra : Ce insulta!

Ulpianescu : Acésta scrisóre mi-va servi dreptu moderatoriu pentru foculu de cârtire alu dtale. De câte ori voiui audi, cà Dta vei avé placerea a criticá purtarea altora, voiui scóte-o si voiui díce: Modereza-te Dómna! Ea mi-va fi cheiti'a cu care voiui inchide budítele cele picante ale dtale.

Cleopatra : Esti nerusinat!

Ulpianescu : Nici decátu. Din contra am sè devíu unu binefacatoriu alu societátii in care traiesci dta. De acuma inainte nu vomu mai audi istoríi picante, nascocite pentru compromiterea altora; ci vomu traí toti in pace si linisce deplina.

Cleopatra : Innapoiéza-mi scrisórea!

Ulpianescu : Nu crede sè me potu lipsí asiá usioru de acestu documentu preciosu! Si de cumva ti-l-asíu rentóree, numai pe unu pretiu mare asiú face aceea, ti-asíu cere o recompensa eguala.

Cleopatra : Dta esti lipsitu de ori ce simtiementu cavalerescu.

Ulpianescu : Se póte.

Cleopatra : Esti unu banditu.

Ulpianescu : Sum mai multu cu o litera. Sum bandistu. Apartinu si eu micului orchestru infiintiatu de curendu in comun'a nóstra.

Cleopatra : E bine, ce vrei? Bani? Spune-mi
câtu sè-ti dau? Sè-mi rescumperu proprietatea mea!

Ulpianescu : Nu-mi trebue nici unu cruceriu.

Cleopatra : Ce vrei dara?

(Va urmă)

Iosifu Vulcanu.

Si cante-ti la feresti
Celu choru de armonia!

II.

Candu eu in ochii tei privescu,
Mi-trece chinulu ce simtiescu;
Si candu sarutu guriti'a ta,
Apucu a me 'nsanetosia.

Henricu Heine.

DIN HEINE.

I.

Din lacremile-mi cresc
Multimi de floricele,
Suspinele-mi se facu
Unu choru de filomele.

Si deca me iubesci,
Ti-dau buchetulu tie,

Candu eu me 'nchinu pe dalbu-ti sinu,
De nalte fericiri sum plinu;
Dar candu mi-dici, ca ti-su iubitu,
Vai! plangu amaru necontentitu!

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

În decursul primelor septemani jun'a femeia fu orbita, imbetata ôre-si-cum de splendorea mai multu decâtu principesca ce o încunjură, de frumseti'a dominiilor, de lăcșulu equipagelor sale, de numărulu servitorilor în livrea mare cari ascultau semnele și cele mai mici, și în fine mai alesu de pomp'a toaletelor, cari umpleau garderoburile sale nemărginite.

Betranulu marquisu, că toti devotații, avea placerea-si înzestră idolulu.

În butulu tuturor tendințelor sale timpurie de ambițiune și de calculu, mai eră încă unu ce multu copilarescu în Olimpia.

Ea la începutu simți o placere pré viau prin acest'a schimbare repede a stărei sale, care stramută din o di pe alt'a pe serman'a orfana într'o dama fôrte înaltă, fôrte bogată și fôrte puternică. Ea si-petrecea cu lingusirile celoru din giurulu ei și cu adorațiunea servitoriloru. Joca în cătu-va rolulu reginei mici. I placea sê-si întipuescu, că are dame de onôre, aprodi și curteni.

Dar aceste veselii de curată vanitate se stinseră iute și jun'a femeia observă în o buna deminția sêu mai bine în o buna sêra, că uritulu celu mai neplăcutu veni sê se asiedie între ea și între betranulu ei barbatu, spre a întrerumpe petrecerea loru.

Nou'a marquisa, după acest'a descoperire, nu mai siova nici unu momentu.

Ea declară netedu marquisulu de Chavigny înmărmurit, că nu s'a maritat că sê trăiescă în singuritate, și că reclama partea sa mare din plăcerile, la cari o îndreptătescu rangulu și averea sa.

Acést'a declarațiune neasteptată, acest'a înaltiare de scuturi desteptara duru pe betranulu, care si-facea unu visu frumosu și începea a vedé cu cea mai mare placere, că după vijefile galante ale vietii sale în fine a intratu în portu și că cu o femeia tinera și frumoșă, supusă și gingasia, va sê-si petreca în bucuria anii sei din urma, fără oboșele de corp, fără întăritări de spirit, și scutitu prin izolarea sa, că si de cândorea și principiile solide a le marquisei de acea sôrte crudă, pe care în timpul victoriiloru și cuceriloru sale, a pregătit'o atătoru barbatii . . .

Acesti mari seducatori în retragere, acesti Don Juani imbetraniti, sunt toti asemenea! Ei credu, că tôte li sunt iertate, până cându piciorulu li e usioru și umorulu resboinicu; ei nu primescu pentru dînsii alte legi, decâtu pe acele ale pasiuniloru și capritieloru lor; dar îndată ce etatea și reumatismele i constringu a lasă campulu liberu pentru învingatori noi, dînsii grabescu a proclamă inviolabilu pragulu caminulu lor conjugal și nu admitu de felu repesalie.

Audindu pe Olimpia, marquisulu de Chavigny se cutremură. Esperinți'a nu i lipsiă de felu. O singura privire a ochiului i aretă viitorulu. Elu vedîu pe deliciôs'a sa sotia, acést'a marea de frumsetia și nevinovăția, pe care cugetă a o pastră numai pentru sine, impresorată de unu cercu de cavaleri tineri și sprinteni, unulu mai seducatoriu decâtu altulu, și simtiă bine, că în contra lor nu se putea luptă multu timpu fără a fi învinsu.

Pentru prim'a ôra, betranulu întielesse, sêu mai bine ghici tôte suferințele, ce pôte sê produca geloși'a mare, esaltată, deschidîdu în adânculu animei o rană sangerandă, care totu cresce și nici odată nu se vindecă.

Prevederea unei asemenea dureri lu-însăpăimantă. Dar se linișci cugetand, că fără multa greutate va puté delatură capritiulu neprevăditu alu marquisei și aspirațiunile ei de petreceri în mijloculu unei lumi periculose.

În urmarea acesteia, și voind a tăiă de odată ori ce încercări în viitoru prin unu actu de autoritate, elu refuză a îndeplini fantasile Olimpiei, i declară că elu se simte obositu de timpu îndelungatu de plăcerile sgomotoșe, că aerulu de la sate este necesaru sanetății sale, că elu se află de minune bine la moșile sale, că va rămân acolo și că datorită unei femei fiindu de a fi în totu loculu neîncetatu soti'a fidelă a barbatulu ei, marquis'a va rămân la elu.

Dicîndu aceste fără brutalitate, dar hotărîtu, elu radiemă rezoluțiunea pe o multime de motive fără îndoieală fôrte bune, pe cari înse soti'a sa le găsi fôrte urite.

Ea răspunse într'unu modu fôrte viu, declarand, că a devenitu marquis'a de Chavigny cu totulu pentru altu ceva, decâtu pentru a purtă grige de reumatismele betranulu seu barbatu . . . Ea nu simtiă nici o vocațiune spre a fi grigitoare de balconu . . . Ea voiă sê se bucare de primăver'a sa, și că celu puțin năfericitulu domnu trebuia sê-i usioreze cei siese-dieci de ani ai sei prin puterea galanteriei sale.

Aceste cuvinte și altele nu mai puțin dulci cădiura desu că grindin'a pe umerii marquisulu de Chavigny. Olimpia avea unu spiritu ôre-care, și mania i dede elocuenția chiar.

Betranulu doborîtu, înse nu convinsu, nîsui totusi a opune o resistinția pasivă la vointiele înfocate ale tiranulu seu cu peru negru și cu ochi verdi.

Dar ce folosu?

Ceea ce femei'a voiesce, Dumnezeu voiesce!

Lupt'a se putea prelungi, înse finitulu nu eră îndoiosu. Marquisulu eră învinsu încă de acuma.

În lun'a următoare Olimpia triumfătoare se mută cu elu în mărițulu seu castelu de Clermont, și se pregătă a intrunî la dîns'a, la serbări pompoșe, tóta nobletia provinciei.

Ea realiză acestu proiectu frumosu, și balurile, cînele, convenirile, concertele, se urmau neîncetatu. Nici odată bunulu orasiu Clermont n'a fostu teatrulu atătoru petreceri lumesci.

Marquisulu desolatu, dar totu înamoratu și neputendu a renunță sê-si parasésca femei'a unu singuru pasiu, eră prinsu în clesce, cu atātu mai vîrtos, căci ceea ce se prevediuse, se realiză din punctu în punctu. Frumôs'a Olimpia nu umblă decâtu încunjurată de unu cercu de galanti, și de și între aceștia multi erau de risu, unii înse totusi erau periculosi.

Se întielege de sine, că în astfelu de împregiurări gelosi'a betranulu ajunsse la culme ne mai audită. Mai în fia-care di avea elu accese de mania și de desperatiune atātu de mari, încātu si vieti'a i se află în pericolu. Se rogă, ordonă, amenință chiar; dar rugări, ordini și amenințări remaneau fără rezultat. Jun'a femeia nu schimbă întru nimicu cursulu vietii

sale, si mai adese-ori nu ascultă de câtu curisete mari si pré lipsite de stima rugările, plansorile, manile lui Othello alu seu.

Grabimu sè adaugemu, cà celu putinu in primii doi ani nimica nu parea a indreptati gelosile nebune ale marquisului.

Olimpia, ce e dreptu, eră cocheta, dar ea eră asemenea pentru toti, si in cét'a celor'a ce muriau pentru dins'a (in acelu timpu galantii se numiau asiá), ea nu alegea nici unu alesu. Surisele sale cá sórele straluciau pentru tóta lumea. Acést'a ar fi trebuitu sè asigure pe unu barbatu atât de bogatu in esperintia cá marquisulu Chavigny; dar gelosi'a nu rationéza. Cá amorulu, si ea este órba.

Doi ani trecura asiá. In momentul in care se incepù alu treile, se manifestă o schimbare cu presemne rele.

Olimpia nu se putù impededă de a fi cucerita de gratiile unui oficeru din casa mare, viconte de Sommes, transmisu la Clermont cu regimentulu de cavaleria din care facea parte. Ea lu-incuragiă invederatu, si cu tôte că nu-si putea face nici o imputare, ea pré tare se compromise.

Numai atât'a trebuia, pentru cá marquisulu Chavigny sè-si pérda de totu capulu. In mijloculu unei petreceri elu facù unu scandalu. Elu provocă pe viconte de Sommes, care luă o flóre cadiuta din buchetulu Olimpiei si cu aceea se inzestră cu nerusinare. Prinse pe marquis'a de mana si o tērì cu turbare, strigandu inaintea invitatiloru inmarmuriti, cà in diu'a urmatóre o va duce la o mosia ascunsa, si o va inchide in o manastire, de unde nu va mai esi.

Acést'a scena deplorabila produse, precum amu disu, unu scandalu cumplitu. Olimpia lesinà. Tôte femeile o partinira, si multi barbati vediendu-o atât de frumósă, acusara *in petto* pe betranulu gelosu de o brutalitate neiertata.

A dóu'a di marquisulu de Chavigny se reintórse desperatu de la duelulu seu. Viconte de Sommes, dupa ce l'a desarmatu de trei ori dupa olalta, declară că nu póte continuá o lupta imposibila in contra unui betranu, a carui mana slaba nu e in stare a tiené sabi'a.

In curtea castelului asteptă o trasura cu cai. Marquisulu voiá sè urce in ea pe soti'a sa, cá sè o duca departe de Clermont, precum a amenintiatu-o in sér'a trecuta.

Olimpia resistă.

Marquisulu de Chavigny voiá sè intrebuintieze putere, spre a o constringe la supunere.

Ea se svêrcoli scotiendu tipete ascutite.

Betranulu lovit de unu adeveratu accesu alu furiei, seu mai bine alu nebuniei, si ne mai putenduse predomni, redicà man'a spre ea si o lovì usioru peste fatia, in presinti'a servitoriloru si a servitóreloru sale.

Olimpia fugi.

XXIII.

Unde a fugitu Olimpia.

Marquisulu Chavigny eră p'ací sè-lu lovésca gut'a; elu devini rosii si începù a tremurá, — facù inse o intaritare desperata, si prindiendu-se cu bratiulu de unu fotelu, cá sè nu cada, strigă:

— Prindeti-o! Aduceti-o inderetu!

Insedaru.

Nimene nu se miscă. Servitórele si servitorii preferiau toti pe jun'a marquisa betranului marquis.

Olimpia putù sè iésa libera din salonu, apoi din castelu, jurandu-si a nu se mai rentórce nici odata acolo.

Unde avea sè mérga ea? Insa-si nu sciá. Dupa ce sosi in strada, incepù a reflectá. Situatiunea eră fôrte grea; i ajungea, in momentul acest'a, sè faca o necuviintia spre a fi pentru totu-de-una perduta. Ea intielese acést'a, si stéu'a ei buna i inspiră ide'a sè mérga a cere asilulu unei persóne, care se bucurá de stima generala, dómn'a Saint-Géran, soci'a contelui Saint-Géran, domnu pré mare si guvernatoru, pentru rege, alu provinciei Auvergne. Saint-Géranii erau déca nu rude, celu putinu in legatura cu famili'a Rahon. Contess'a fu martor'a scenei triste de sér'a trecuta; ea sciea, cá Olimpia e mai multu nentielépta decâtu in adeveru vinovata; o plangea cu sinceritate si i acordă cu tóta ânim'a ospitalitatea ce i-a cerutu.

Marquisulu Chavigny, pe care slobodirea de sange multu lu-scapă de apoplexi'a ce avea sè-lu lovésca numai decâtu, si a carui furia nu mai cunoscea margini, voiá sè indeplinésca infricosiat'a sa amenintiare din nóptea trecuta si sè-si inchida soci'a intr'o manastire.

Dar elu se află in fati'a unui contraru puternicu.

Contele Annibal de Rahon primì sè conduca caus'a rudei sale celei mai de aprópe. Elu vini la Clermont si intentă in contra marquisului unu processu de despartire in numele Olimpiei, pentru motive de injuria, crudimi si insulte mari.

Processulu dură aprópe unu anu; fu pledatu din ambele parti de cei mai renumiti advocati ai baronului de Paris. In urma marquis'a câstigă.

O decisiune adusa si facuta in tóta form'a i redete libertatea si condamnă pe marquisulu Chavigny la restituirea zestrei de dóue milióne, contractata cu atât'a intielectiune de jun'a Olimpia cá o conditiune *sine qua non* a casatoriei sale.

Libera in etate de dóue-dieci si doi de ani, libera fara a fi veduva, cu o avere mare si cu o frumsetia mare, acést'a constituá pentru dómn'a Chavigny o situatiune destulu de pericolósă.

Contess'a Rahon, cu ânim'a si cu inteliginti'a ei indatinata, intielese câtu de greu frumós'a ei verisióra va puté scapá din tôte riscurile, cari voru grabi a o impressorá, de cumva ea se va află libera, fara povatiuitóre si fara sprigióne. I propuse a vini la dins'a, si marquis'a primì acést'a propunere cu tóta aparinti'a cele mai adânce recunoscintie.

Acést'a ni esplica, cum jun'a femeia se află asiediata in castelu de dóue luni, in momentul sosirii lui Saint-Maixent.

Si acuma, dupa ce cunóscemu trecutul, nu ni mai remane decâtu a díce câte-va cuvinte despre caracterulu frumósei Olimpie.

Scimu deja, cá tiner'a femeia eră lacoma, ambi-tiósă si cocheta. Sè mai adaugemu, cà natur'a sa nedecisa si móle, nici curatu buna, nici absolutu rea, se distingea mai pe susu de tôte prin o lipsa asiá dicédu completa a unui intielesu moralu, si parea gata a primí impressiunile pe cari o vointia mai energióasă decâtu a ei voiá sè i le faca.

Credintiele si principiile, cari resultau din pri-

m'a sa educatiune, n'au prinsu radechini adanci in sufletulu ei. Credinti'a sincera si convingerile tari i lipsiau cu desevêrsire. Totusi, fiindu de două-dieci si doi de ani si necomitiendu nici unulu din acele acte criminale, cari potu conduce vieti'a pe o cale gresita, ea — de cumva impregiurările o iertau — putea sê remana o femeia neofensiva, fara virtuti stralucite, dar si fara pecate mari.

Din contra, cadiuta in mani rele, espusa la sfaturi rele pe cari spiritulu ei usioru nu putea sê le respinga, ea avea tôte cerintiele spre a devinî o fiantia cu atât mai periculosa, cu câtu frumseti'a ei simpatica inspiră cea mai deplina incredere.

Nu vomu lipsi multu a face cunoscutu, spre care din aceste două directiuni — evenimentele, sêu mai bine fatalitatea, impinsera pe dōmn'a Chavigny.

Acēsta fatalitate (cetitorii nostri au si ghicit'o) avea de siguru sê ia numele si form'a marquisului Saint-Maixent.

Demineti'a trecu repede. Nici odata eroulu nostru nu eră stralucitu, mai veselu si mai amabilu; nici odata nu facu proba de o mai completa libertate de spirit. Paru a uită situatiunea neplacuta in care se află inca si acuma. Nimene in lume n'ar fi crediutu, că capulu frumosu alu acestui gentilomu nepasatoru, cu vorbe vesele si cu surisu deschis, este capulu pentru care s'a anuntiatu unu premiu.

Contess'a Rahon, care nici intr'unu timpu n'a incetatu d'a resimti pentru rud'a sa o amicia pre viua, admiră cu tōta sinceritatea acēsta nepasare, prin care dins'a se convingea a vedē prob'a cea mai nerestornabila a unei consciintie curate.

Incātu pentru dōmn'a Chavigny, ea se simti emotiunata, orbita, farmecata. Fia-care vorba a marquisului mariă entusiasmulu ei, si acestu esilatu, acestu persecutatu, care trecu printre glōntie cu fati'a sa de arhangelu suridietoru, i pareă din ce in ce mai multu tipulu completu alu persoanei romantice, despre care visă din copilaria sa, fara sê-lu fi intelnitu vr'odata.

Avemū trebuintia sê adaugemu, că nici un'a din privirile ei langurose, nici unulu din suspinele sale secrete, nici un'a din palpitările repedi ale peptului ei albu, nu scapă din vederea pre atentului Saint-Maixent?

— Êta că merge bine, — si-dise elu, — si eu in adeveru sum unu omu norocosu!

In secolulu alu siepte-spre-diecele, că in alu optu-spre-diecele, orele de repausu nu erau acele din timpulu nostru. Se prândia in genere la miēdia-di, si se cină la nouē ore sēr'a.

— Esti obositu, vere? — intrebă contele pe Saint-Maixent dupa prandiu.

— Nici decātu. Pentru ce me intrebî?

— Pentru că vreu sê-ti propunu o calarire. Voiu avē placere sê-ti potu face cunoscutu giurulu acest'a, care e fōrte frumosu.

— Primescu cu placere.

Contele Rahon dede ordini, si cei doi gentilomi numai decātu parasira parculu, urmati de unu singuru servitoru, calari pe niste cai admirabili de rassa limusina, (o rassa care se perde, si acēst'a e dauna mare.)

Preamblarea de altminte eră numai unu pre-

testu inventatu de contele, spre a putē fi singuru cu Saint-Maixent si spre a putē vorbi cu dīnsulu in deplina libertate.

— Cum ti-place marquis'a Chavigny? — dise elu incependu conversatiunea.

— Eu aflu, că dīns'a justifica supranumele seu de „Olimpia frumoșă“, — respunse marquisulu. Si trebue sê fia in adeveru aceea, — continuă elu, — spre a parē incantătoare in butu vecinatătii nimicitōre a contesei.

— Ti-multiamescu pentru contess'a! — esclamă contele Rahon cu surisu, — i voiu repeti acēsta galanteria. Cu tōte aceste, vere, permite-mi sê tratezu seriosu cu dta unu sujetu, pe care asta-minētia numai câtu l'am amintitu,

— Ce sujetu e acēl'a, scumpulu meu conte?

— Ins'a-si Olimpia frumoșă,

— Ah! ah!

— Ti-am datu rīdiendu svatulu sê-ti pazesci bine anim'a. Te rogu in numele onōrei sê urmedi acestu svatu. Voiu adauge, că te conjuru sê faci totu ce va atērnă de la dta, sê nu fii seducatoru. De cumva marquis'a s'ar inamoră de dta, acēsta ar fi o nenorocire neraparabila.

— Te assignuru, că nu pare de felu a se putē teme de asiă ceva, — respunse gentilomulu cu veselă, — dar in fine, in casulu candu s'ar intēplă, nu maresci ore importantia nenorocirii?

— Nu marescu nimica, si va ajunge sê te punu in positiunea mea, că sê me intielegi bine si sê vedi lucrurile precum le vedu eu. De cumva vēr'a mea Olimpia ar fi veduva, ti-asīu dice: „Cerca a-i placē, căci ar fi o parthia escelenta pentru dta, de ora-ce ea este frumoșă, inteligenta si buna, si — ceea ce nu strica in asemenea lucruri — ea are două miliōne.

Saint-Maixent tresari atātu de tare, incātu calulu seu facu o saritura strasnica.

— Douē miliōne! — repeti elu.

— Tocmai atāt'a!

— Credeam, că vicontele Rahon, tatalu marquissei, a muritu fara avere.

— Si nu te 'nsielai. Êta cum devinî Olimpia bogata.

Contele povesti lui Saint-Maixent cele ce se potu ceti pe paginile de pan'aci, inse elu nu facu niste conclusiuni atātu de rigurose, precum noi crediuramu că trebue sê facemu.

Dupa ce spuse tōte, continuă:

— Spre nenorocirea Olimpiei si a dtale, marquisulu Chavigny nu e mortu, si cu tōte că elu a trecut de siese-dieci de ani mai pōte inca sê traiēsca multu timpu. Dōmne apera si feresce sê-i dorescu o mōrte grabnica, nu sum intr'atāt'a lipsitu de caritatea crestina, dar in fine, de cumva elu ar avē sê parasēsca lumea acēst'a, ar face unu serviciu mare sermanei mele rude.

— Vedi, vere, că curtenia n'are ce sê se grabēsca! — esclamă Saint-Maixent rīdiendu. Oh! barbati!

— Lucrurile standu asiă, — continuă contele Rahon, — vei vedē insu-ti, că o pasiune intre Olimpia si dta ar avē urmări fōrte neplacute. Situatiunea unei femei tinere si frumoșe, despartita de acēl'a a carui nume lu-pōrta, e deja destulu de grea si compromitetōre in ochii lumei, fara d'a fi ingreunata de complicatiuni. Contess'a, dandu ospitalitate Olimpiei

în cas'a sa, si protegiandu-o cu patronagiulu ei, a devenitu într'unu felu tutorea sa oficiosa. Ea trebuie s'o supravegheze cum supravegheza o feta pe mam'a sa, si nu pôte suferi că o atingere cătu de usiöra sê pateze reputatiunea ei. Dta scii chiar asiä de bine că mine, că amorulu chiar si în casulu deca e absolutamente castu, nu se pôte ascunde unu timpu îndelungatu. De cumva marquis'a te-ar iubi, acesti spioni naturali ce ne incungiura, si pe cari i numimu servitori si cameriste, ar observä acest'a fôrte repede; nu poti ascunde nici unu secretu de ochii de linxu ai acestora. O astu-felu de descoperire ar produce scandalu; clevertirea ar sunä, calumni'a ar urmä indata. S'ar dice, (de asta nu te indoï,) că contess'a si cu scutimu sub acoperamentulu nostru intrig'a inovata a unei rude; de cumva nu amu fi acusat, că suntemu complesanti, ne-aru acusä celu putinu, că suntemu orbi. Ce ar fi urmarea? Dta o ghicesci. Sunt acusatuni cari se potu despretiui, inse acest'a n'ar fi din numerulu acelora. Onorea ar fi în jocu; acest'a ne-ar constringe, în butulu adancei nôstre dureri, a ne desparti de Olimpia sên de dta, ma dora si de unulu si de altulu. Precumpenesce aceste consideratiuni, vere, si tine minte, că facui apelu la tóta ratiunea, la tóta întieptiunea dtale...

— Acestu apelu e o proba de stima si de incredere, de care sum superbu, — response Saint-Maixent în tonulu celu mai seriosu. Ti-multiamescu, si ti-promitu că voiu fi demnu de ea. De altminte în privint'a acest'a voiu avé putinu meritu; ori cătu de seducătoare ar fi marquis'a Chavigny, simtiescu pré bine, că nu va face sê palpitate anim'a mea. Incātu pentru a-i placé, — adause gentilomulu cu surisu, — fii liniscitu, de ast'a nu te poti teme. Bunavointi'a dtale pentru mine maresce fôrte mijlôcele de seducere, de cari dispunu; dar în fine, de cumva temerile dtale s'aru realisä, de cumva frumôs'a Olimpia fara voi'a ei ar avé reulu gustu d'a se gândi la mine, eu iau angajamentulu formalu d'a o descuragiä de timpuriu prin curteni'a mea indiferenta. Ajunge-ti atât'a, vere?

În locu de respunsu, contele Rahon întinse man'a marquisului Saint-Maixent.

XXIV.

Impartesiri noue.

Preamblarea calare se continuä, si conversatiunea celor doi gentilomi nu se intrerupse, numai sujetulu se schimbä.

Annibal Rahon întretinu pe Saint-Maixent cu planulu ce voiesce a întreprinde, spre a-i procurä cătu mai curendu va fi cu putintia absolutiunea completa a trecutului seu, sub forma de epistola de remisiune subscrisa de regele.

Elu nu se 'ndoiä de felu de rezultatulu bunu alu planului seu, dar se temea fôrte, că va fi silitu a caletori la Paris, sê vorbêscu cu regele, spre a grabi deslegarea acestei afaceri importante.

Si pan'atunce avea sê scrie guvernatorului provinciei, rud'a sa, si locu-tiitorului civilu, obligatulu seu spre a mijloci sê se suspendeze de ocamdata urmaririle îndreptate în contra lui Saint-Maixent.

Marquisulu voiä sê-i exprime caldurosu multiamit'a sa, dar Rahon intrerupse espressiunile sale de recunoscintia, sub pretextulu, că elu face numai curatu si simplu strins'a datorä a ori carui omu ga-

lantu, mijlocindu sê se faca dreptate unui calumniatu nevinovatu.

În momentul în care contele si marquisulu, fiindu-si escursiunea, intrara în parcu si se îndreptara catra peronulu castelului, o persóna cu fatia curiôsă si de unu esterioru originalu, se apropiä de Rahon, si dupa ce i se 'nchinä pana la pamentu de trei sêu patru ori, i cerü iertarea sê-i pôte vorbi câte-va cuvinte între patru ochi.

— Asiä dara că me ierti? — întrebä contele de ôspele seu, îndreptandu-si calulu cam la o parte.

Convorbirea nu durä mai multu decâtu unu minutu sêu dône, dar sub acestu restimpu marquisulu esaminä cu curiositate instinctiva pe convorbitorulu lui Rahon.

Acel'a erä unu omu cam de cinci-dieci de ani, asiä de lungu, asiä de secu, asiä de subtire sub costumulu seu de totu negru, încātu parea a se descompune în mai multe bucäti la fia-care miscare a sa, si încātu te puteai mirä neaudindu plesnindu-i-se ôsele candu facea câte unu pasiu.

Unu capu cam lungu, încununatu cu peru de colóre indoiôsă, încheiä acelu corpu elatinatoru.

Unu nasu subtire si cârligatu, în form'a de cioculu unei paseri rapitóre, taiä în dône o fatia lata si palida, pe care o încadrau dône urechi lungi, si pe care o spargea o gura larga cu buze albe si niste ochi mici cenusii si scilpitori, cu priviri nedecise, pe cari pare că i superä lumin'a dilei.

Espressiunea acestei fetic galfedite erä totuodata plina de siretiä, fatiarä si ipocrisiä. Unu pictoru sêu unu sculptoru, insarcinati d'a reproduce masca ipocriziei celei mai de josu, n'ar fi trebuitu, decâtu sê copieze aceste trasuri de totu caracteristice în uriciunea loru prósta, pentru că sê faca unu capu-de-opera.

— Éta, pe onorea mea, o fatia de strengaru! — gândi Saint-Maixent, care se pricepea la fizionomie. Ce secretu pôte sê aiba acestu ticalosu cu nobil'a mea ruda?...

Abiä si-facü acést'a întrebare, elu si-lovi fruntea si si-response sie-si:

— Dar... sê me gândescu... acest'a nu pôte fi altulu decâtu intendantulu despre care mi-a vorbitu Lazaru, si care — deca mi-aducu bine a minte — se numesce Lactance. Déca e dinsulu, si déca fizionomi'a sa nu e însielătoare, acest'a e unu omu a curui consciintia se pôte cumperä cu pretiulu hotaritu.

Convorbirea particulara se încheiä în momentulu acest'a.

Omulu lungu si secu se închinä de nou pana pe piciórele calului contelui Rahon, apoi se departä cu niste pasi lini si mesurati.

Contele se 'ntôrse catra ôspele seu.

— Ti-ceru scusele pentru indiscretiunea mea, vere, — i dise acestu din urma suridiendu, — dar acést'a figura bizara me îndémna a te rugä, sê-mi spuni, cine e persón'a cu care vorbisi?

— Omulu celu mai de omenia în lume! — i response contele.

— Ah!

(Va urmä.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	17	29	E. 4 d. P. olog. s. st. m. Simeon.
Luni	18	30	c. p. Ioan. s. m. Sava Gotiei.
Marti	19	1	c. p. Ioan. s. st. m. Pafnutiu.
Mercuri	20	2	ss. mm. Victor, Simon.
Joi	21	3	s. st. m. Ianuaru, s. m. Alesandra.
Vineri	22	4	c. p. Teodor. s. ap. Natanil.
Samb.	23	5	s. m. m. Georgiu.

De la societatea „Arborósa.“

— Cernauti 18 aprilie. —

Stimate dle redactoru!

Intr'una din sedintiele comitetului societății academice „Arborósa“ s'au cetit de catra un membru alu ei unu articulu din „Gazet'a Transilvaniei“, intitulatu : „Universitățile Austriei propriu dîse.“

In acela se dice : „Poporatiunile universităților merita că se ni le însemnămu si noi din cause foarte grave. In anulul 1875/6 poporatiunea universităților austriace in toate facultățile lor a fostu : Universitatea de la Viena, studenti 3253, de la Praga 1875, de la Gratiu 878, de la Eniponte (Insbruck) 814, de la Leopole (Lemberg) 918, de la Cracova 587, si universitatea de la Cernauti 209; numărulu totalu alu studentiloru 8961. Din acea tinerime a fostu dupa nationalități 4162 germani, 1540 cehoslovaci, 1338 poloni, 454 ruteni, 194 sloveni, 223 serbi, 354 italieni, 396 ungureni, 111 de alte nationalități. Despre studentii de nationalitate daco-romana seu ostromana — cum dicu austriacii in statisticele lor — nu aflămu in ce numeru sunt pe la universități. Unde se stea ascunsi romanii, intre cei 396 ungureni, seu la cei 111, seu in ambele aceste cifre? Nōue casulu in urma ni se pare mai probabilu. Din raportulu „Romaniei june“ de la Viena vedem, că membrii ordinari ai aceleia erau in anulul trecut 92, toti studenti. Romani inse mai invētia si pe la alte universități de ale Cislăitaniei, a nume in Gratiu, Cernauti unii si la Praga. Intr'aceea noi nu amu avē sē stāmu nici aice, ci sē cautāmu cu de ameruntulu, cāti juni de nationalitate romanēsa din romanimea intrēga se afla in dīlele nōstre pe la toate universitățile din Europa, cāti si la alte institute inalte, precum politehnice, militare, nautice, academii de belle arte, facultăți juridice si teologice singurate, că numai asiā vomu scī de ce puteri avemu sē dispunemu in această lupta inversiunata pentru esistintia. *Acēsta cestiune o ar putē deslegā relativu mai usioru chiar studentii de la universități prin corespundintie*, alegēndu-si unu locu, de es. Viena seu Parisulu, in care sē se adune datele de la toate institutele superiōre, începēndu din Romanii'a (Bucuresci, Iasi,) trecēndu pe la Clusiu înainte peste Cernauti, Praga, Viena, Gratiu, la universități de ale Germaniei, de acolo la Bruxella, Paris, Zürich, apoi la Italia pana la Roma, căci peste totu avemu fii de ai nostri la studiele mai inalte. Unu catalogu redactatu in sensulu acesta este astadi adeverata neccesitate si punctu de onōre nationala.“

Cetitoriulu propuse apoi — conformu continutului acestui articulu — că societatea „Arborósa“ sē se puna in corespundintia cu celelalte societăți academice de prin Austria, sē se alēga „Romania juna“ că centru pentru adunarea datelor respective, si rezultatulu acestoru osteneli sē se publice in unulu dintre diarele cele mai latite si mai cetite. Propunerea fu primita.

Comitetulu societății ac. „Arborósa“ Te rōga deci, pe Dta, stimate domnule redactoru, a publicā in pretiuit'a-ve foia urmatoriulu planu, recomandatu on. societăți academice din Austria si pe aiurea, pentru esecutarea sfatului datu de autoriulu articolului susu citatu :

Onorate societăți academice!

Societatea „Arborósa“ luandu initiativa in privint'a chestiei susu numite a aflatu de bine a realizā acēsta întreprindere pe o cale mai usiōra in modulu urmatoriu : On. societate „Clubulu studentiloru in Iasi“ sē se insarcineze cu adunarea datelor din Romanii'a, tramitiēndu-le aceste la centrulu generalu alu adunării in Viena. In Transilvania sē se intereseze pentru adunarea datelor respective on. societăți : „Alexi-Sinciana in Gherla“ „Inocentiu Clainiana in Blasiu“ si societatea de lectura „Julia“ din Clusiu. Cātu pentru Italia, Francia, Germania apoi rugāmu pe onorat'a societate „Romania juna“ că sē faca cele necesare in privint'a scopului doritu.

C. Golembiowski,
presedinte.Const. Morariu,
secretariu.

Oglind'a lunei.

(II.) In momentul in care scriemu aceste sire, tunurile n'au inceputu inca sē bubuie. Dar momentul importantu nu pōte sē se mai amare multu. Caus'a traganarii se imparte in mai multe. Antāiu vine a se amintī timpul ploiosu, gerulu si ninsōrea din finea septemanei trecute si din inceputulu acesteia; ceea ce a stricatu foarte căile de comunicatiune in Besarabi'a, incātu armat'a russēsa nu se pōte misc., calea ferata numai cu unu rōndu de șine abiā ajungēndu pentru transportarea munitiuniloru. A dōu'a cauza e, că ministrulu Angliterei Derby a declarat, că de si Port'a nu pōte contā la ajutoru anglesescu, totusi Anglittera si-sustine dreptulu pentru apărarea intereselor sale in resaritu; astfelu dara relatiunile anglo-russe devinira prē incordate, ceea ce se dovedesce si prin departarea din Londra a contelui Suvalov.

Turci'a, vediēdu că a ramas fara ajutoru, s'a spariatu. Acuma ar primī cu bucuria propunerile de pace, de cumva nu ar fi tardiu. Din Constantinopole se telegrafēza, că Port'a contēza la neutralitatea Austriei si la mediatiunea Franciei.

Itali'a a propusu la Londra, că puterile mari sē emita unu manifestu de neutralitate fatia de resboiulu russo-turcescu. Germanii'a spriginī acēsta propunere. Inse Anglitter'a nu o primī nici pentru desbatere. Anglitter'a, de si de ocamdata va remanē neutrala, va

asteptă inarmata evenimentele, si in cercurile bine informate se crede, că Angliter'a nu peste multu va lua parte activa in resboiu.

Tiarulu a sositu inca in duminică trecuta la Chisineu, si luni tinu revista a supra trupelor pe malulu Prutului. (In nrulu trecut o gresiela de tipariu a facutu din Prutu Pontu.) Tiarulu nu va trece Prutul, ci dora la 30 l. c. se va rentorce la Petersburg. Manifestulu de resboiu numai dupa rentorcerea sa se va publică. Mobilisarea armatei russesci catra Prutu totu dureza.

Turcii si-incorda tote puterile. Afara de forte-rettele de la Dunare, ei intarescu si Dobrugia, temendu-se, că russii voru intră si pe acolo. Vice-regele din Egiptu a transmis la Constantinopole pe fiulu seu cu unu transportu de munitiuni numeroase. Se scrie, că turcii voru desfasiura si „stindardulu profetului“, candu sultanulu va merge pe campulu bataliei. Acestu stindardu, (despre care traditiunea turcésca crede, că l'a purtatu insu-si profetulu Mahomedu,) se scote numai la ocasiuni extreme, spre a stérni fanaticismulu religiosu.

Despre mobilisarea armatei russesci se scrie, că din caus'a drumurilor rele din Besarabia mai alesu artileri'a cu greu póte inaintă. Cu tote aceste, armat'a de la 12 l. c. incóce merge inainte incetisiu. Arip'a drépta, partea mai slaba, va trece la Chotim Dnistrulu si Prutul, si pe langa graniti'a austriaca va merge catra calea ferata Pascani. Centrulu se va transporta pe calea ferata la Pascani-Iasi; arip'a stanga, cea mai tare, va trece Dunarea intre Reni si Ismailu.

Roman'i a decisu a-si mobilisa tota armat'a. La Calafatu se voru concentra doue-dieci de mii de ómeni, a supra carora insu-si Domnitoriulu va primi comand'a. O scire mai noua anuncia, că déca turcii voru trece la Calafatu, Roman'i va responde prin proclamarea independintiei sale. Ministrulu de resbelu Slaniceanu a dimisiunatu, in loculu lui fu numitu gen. Cernatu. Generalulu Ionu Ghica fu transmis la Chisineu in missiune extraordinara. Turcii in adeveru au inceputu se face podu la Calafatu; vapórele de acolo in josu nu mai potu comunică. Terminulu alegeriloru pentru senatu, in vederea resboiului, s'a scurtatu, defigendu-se dilele 21, 23 si 25 l. c.

In urmarea declaratiuniloru neliniscitoare din partea Angliteriei, spiritele in Russi'a sunt forte iritate, si se facu pregatiri serioase pentru unu resbelu eventualu cu Angliter'a. Se va forma o armata de nordu pentru aপরarea maluriloru; pentru porturile baltice se cumpera torpede.

Se afirma, că in armat'a turcésca voru servi multi oficeri englesi.

Turcii amenintia pe Romani, că déca se voru opune lor, ei voru bombardă orasiile Galati si Braila.

„Telegrafulu“ din Bucuresci scrie cu datulu de 6/17 aprile urmatóarele: „Eri a plecatu la Calafatu inca unu regimentu de infanteria si unu batalionu de venatori. Se dice, că acésta pornire grabnica ar fi din caus'a sgomotului ce s'a respanditu, că turcii au de gându se ocupe acelu puntu strategicu, chei'a care opresce patrundera unei armate straine cu inlesnire in Bulgaria si ocuparea Balcaniloru, de unde póte merge cu inlesnire spre Adrianopole. Pe câtu aflămu, guvernulu actualu e decisu a respinge cu energia orice calare a teritoriului nostru de catra turci si ocu-

parea putemu dice mai a singurei positiuni avantajoasă ce avemu noi contra Turciei. Tinut'a armatei, ni se asigure, eră dintre cele mai bune, si hotarirea d'a si face detori'a la ori-ce casu eră zugravita atātu pe faci'a soldatiloru, câtu si pe a siefloru. Cu tota intristarea fumilielor cari i insocia, pe nici o facia nu se vedea nici macaru trecendu parerea de reu, că se duc unde dator'i a i chiama. Domnitorulu i-a mai imbarbatatu prin niste cuvinte forte patriotice, aretandu-le că e siguru de implinirea datoriei si asigurandu-i că la ori-ce ocasiune Maria Sa va fi in mijloculu lor. Aceea ce a fostu mai atingatoru, a fostu atitudinea unoru rezervisti sositu tocmai candu eră se plece trenulu si cari nu avusesse nici timpulu a se uniformă. Se dice, că Domnitorulu, vedindu-i, le-aru fi adressatu intrebarea déca la casu de unu resbelu voru merge voiosi. — Respunsulu a fostu admirabilu.

— Candu tiér'a ne chiama, — Maria ta, — a respunsu unulu din ei in numele tuturor, — noi ne ducemu cu placere ori unde pentru ea. N'avemu nici neveste, nici copii inaintea tierii.“ Maria sa a batutu pe umeru pe bravulu rezervistu si a felicitatu pe rezervisti pentru simtiemintele lor.“

Biserica si scola.

Noulu metropolitu alu Bucovinei va fi archimandritulu si presedintele consistorului de acolo, Teoctistu Blazievicz, — ér in loculu acestuia in aceea-si calitate va urmă asessorulu consistorialu S. Morariu. Despre aceste persóne unu corespundinte din Cernauti alu diuarului „Timpulu“ din Bucuresci scrie urmatóarele: „Noulu metropolitu este unu betranu de peste 70 ani, slabu si bolnaviciosu; in cursulu indelungatei sale cariere preotiesci nici odata n'a desvoltatu nici in viétia politica, nici in cea nationala, nici in sfirsitu in cea intelectuala vr'o activitate de deosebita insemnatate; câtu pentru cultura vederile si convingerile sale, este unulu dintre fetele bisericesci ale vremii trecute, care credu a-si fi inaplinitu missiunea prin observarea óre-si-caroru forme conventionale si a disciplinei bisericesci, éra la radicarea morala, intelectuala si etica a poporului, in mijloculu caruia traiescu, nu pré multu se gândescu. De altmintage, cá persóna privata, noulu metropolitu este unu omu venerabilu si respectatu, si judecandu dupa antecedentiele sale, din activitatea si din initiativ'a sa, nu ne putemu asteptă la nimicu absolutu stricaciosu, precum nici la multu bine pentru biseric'a nostra, ci mai multu la acelu felu de conservativismu apaticu si lipsitu de puterea vointiei, care, tiindu cu scrupulositate la conventiele trecutului, se perde in neactivitate. Noulu archimandritu si presedinte consistorialu Silvestru Morariu e celu mai de frunte si celu mai capabilu dintre dignitarii nostrii bisericesci mai in vârsta. De aprópe doue-dieci de ani este povatuitorulu intelectualu alu acelei preotimi tinere si luminate, care petrunsa de iubire de tíera si de simtieminte nationale, conlucéra cu zelu si caldura pentru desvoltarea si radicarea poporului romanescu. Inca in tineretiele sale s'a distinsu prin activitatea sa pedagogica si literara. Poporalitatea sa cea mare datéza inse de la timpulu, pe candu combatuse cu asprime si resolutiune tendintiele neliberale si cu deose-

bire pentru romani reu-voitóre ale metropolitului Hakman si se puse in fruntea acelei miscári, care in cursu de mai multi ani se formase ca opositie contra faptelor si tendintielor mitropolitului. Resistandu tuturor fagaduelilor adimenitóre ale mitropolitului, nu a renunsiat la atitudinea sa patriotica si s'a espusu prin acésta la totu felulu de persecutiuni din partea acestui prelatu voinciosu si nu pré scrupulosu in alegerea mijlócelor sale, astu-felu, in cátu in sfirsitu chiar in ciud'a protestului majoritáti consisto- rului, a fostu suspendatu din demnitátea si functiunea sa cá membru consistorialu. Numai succesorulu lui Hakman, mitropolitulu Bendela, i-a datu apoi satisfacti'a meritata reintegrându-lu si inaintându-lu in trépt'a sa hierarchicésca. In nóu'a sa positiune parintele S. Morariu, atâtu in virtutea acestei positiuni, cátu si a capacitáti sale va fi adevératulu conducatoru intelectualu alu diecesei."

Dieces'a Oradiei-mari la 3 junie va serbá a sut'a aniversaria a infiintárii sale. Precum aflámu, pentru acésta serbare se facu pregatiri mari.

Societati si institute.

Reuniunea invetiatorilor din districtulu protopescu de Leta-mare a tinutu adunarea sa generala de primavéra in comun'a H. Paleu, loculu celu mai de pe urma catra Dobritinu unde mai siedu Romani. Adunarea s'a tinutu sub presiulu Rds. domnu protopopu Nicolae Vulcanu, participandu mai multi preoti si mai toti invetiatorii din districtu. Doi invetiatori, cari au doveditu cá au avutu mai multi scolari si au facutu progressulu celu mai mare, (dnii Ioanu Muresianu din Leta-mare si Georgiu Muresianu din Poceiu) au fostu premiati cu cáte unu galbenu, din generosulu daru alu Il. Sale parintelui episcopu diecesanu Ioanu Olteanu. Adunarea vfitóre se va tine la 6 septemvre a. c. in comun'a Álmosd. Cu durere amintimu, cá protopopiatele din giuru, invitate acum a patr'a óra a se insoti cu acésta reuniune, singura in tota dieces'a, nici de asta-data nu se infatísia. Numai dlu protopopu Samuilu Bota, care deja a luat parte la adunare si s'a si inscrisu cá membru, s'a escusatu prin scrisóre, cá din caus'a bólei sale nu putu vini.

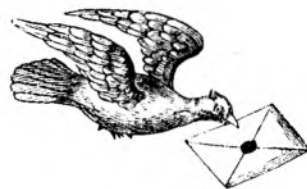
Literatura.

O carte nugarésca este aceea, cu care de asta-data deschidemu acésta rubrica. Ea este interessanta pentru noi Romanii, pentru cá de si prin alta limba, dar prin ea vorbesce spiritulu romanescu. Intielegemu culegerea de poesii poporale romane, traduse in limb'a ungurésca, si edata de Societatea Kisfaludyana. Cartea póta titlulu : „Román népdalok“ (Cantece poporale romane,) si e compusa din traducerile a trei inisi : Georgiu Ember, Iulianu Grozescu si Iosifu Vulcanu, cu unu scurtu introductivu a supra poesiei poporale romane, facutu asemenea de Iosifu Vulcanu. Acésta culegere, pe 164 pagine, infatísieze cea mai mare parte din cele mai frumóse inspiratiuni ale geniului poeticu poporalu alu nostru, aflatóre in cartile domnilor Alexandri, Marienescu si Marianu. Dar ni ofere si alte flori, din culegeri private, mai alesu doine si hore. Georgiu Ember a datu contingentulu de 9 balade si 22 doine ; dintre balade amintimu : Pinteá

si fartatii, Ilonc'a, Riscogelu, Fét'a banului din Hatieg, Blastemulu sangelui ; Iulianu Grozescu a tradusu 9 balade, intre altele : Blastemulu, Brancoveanu Constantinu, Glasulu codrului, Toma, Bujoru, Iléna Braileana, si 35 doine ; Iosifu Vulcanu are in acésta culegere 13 balade, intre cari : Cuculu si turturic'a, Mior'a, Anelulu si corbulu, Craiulu si soro-sa, Barbatulu uritu, Ioanu Jorgovanu si sierpele, Sórele si lun'a, Manastirea de Argesiu, si 17 doine. Din causa, cá unulu dintre traducatori e redactorulu acestei foi, lasámu altora frumós'a sarcina de a esamina, reesitululu acestor traduceru si incátu ele reoglindeza spiritulu poporalu romanescu ? Totu ce putemu se dicemu noi, este, se asemenea traducerile dlui Ember cu ale repausatului Grozescu. Pe scurtu : pareerea nóstra e, cá Ember a tradusu mai literalmente decâtu Grozescu, pe candu acésta a tinsu a renfatisia mai alesu ide'a, netinendu-se strinsu de cuvintele testului originalu. Din caus'a acésta traducerile lui Grozescu suna mai frumosu, decâtu ale lui Ember, din ale caruia unele — de si traduse fidelu — nu represinta de felu melodí'a dulce si usióra a ritmului poporalu romanescu. E bine, ori cátu de multe scaderi se aiba acésta culegere de traduceri, meritulu ei nu se póte contestá. Traducatori de siguru au facutu unu serviciu duplu : ántáiu literaturii unguresci, si a dóu'a — literaturii romane, cáci astfelu productele acestora devinu cunoscute si de alta natiune. Si acésta e unu cástigu pentru noi. Éra Societatea Kisfaludyana, care a portatu spesele acestei editiuni, merita recunoscint'a nóstra. Atragemu atentiunea publicului nostru, care cetesce unguresce, a supra acestei carti. Pretiulu ei este unu florinu, si se afla de vendiare in Budapesta la institutulu „Atheneu.“

Henricu Heine. Conformu promissiunii nóstre de a introduce in colónele foi nóstre numai lucrările poetilor straini, ci si portretele lor, incepemu acestu ciclu cu portretulu renumitulu liricu germanu Henricu Heine, nefericitulu omu carele pe patulu dureriloru scieá satirele sale muscatóre si cantecele sale vesele si picante. Despre Heine s'a vorbitu deja de multe ori in fói'a nóstra, de aceea este de prisosu se-i publicámu de nou biografi'a. Totu ce amu facutu, este, cá i-amu incadratulu portretulu — in starea sa bolnava — cu dóue incercári de traducere din poesile sale.

Post'a Redactiunii.

Dlui N. N. P. in Boldu, Romania. Nrulu reclamatu s'a transmis. Ni pare bine, cá oficiantii postali de pe acolo se intereseza de fói'a nóstra. Paguba inse cá nu esprima acésta într'unu modu mai demnu de ei ! Cáci a ceti, a taia si a mángi fói'a altuia, nici decâtu nu este unu lucru onorificu. Vom dispune, cá in viitoru dñi'a lor se nu aiba ocaziune a abusa de positiunea lor.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editori : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieiei nr. 39.